

نقش حرف خودی

چکیده مقالات همایش

بین‌المللی اندیشه‌ها، آثار و خدمات امیر علی‌شیر نوایی

دانشگاه فردوسی مشهد

مرکز مطالعات اجتماعی - فرهنگی آسیای مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

به کوشش: دکتر مه‌دخت پورخالقی چترودی

۱۸ تا ۲۰ بهمن ماه ۱۳۹۳

کاربرد سنگ‌های قیمتی در دیوان امیر علی شیر نوایی

ملیحه گزی مارشک^۱

زهرا اختیاری^۲

در دیوان امیر علی شیر نوایی (۹۰۶-۸۴۴) مانند شعر دیگر شاعران، طبیعت و عناصر مختلف آن در آفرینش مضمون‌های نو جایگاه خاصی داشته و سنگ‌های قیمتی به‌عنوان یکی از عناصر طبیعی و ملموس، همواره مورد توجه بوده است؛ اما گوهرها در آثار شعری مختلف، از لحاظ بسامد و نوع کاربرد، جایگاه‌های مختلفی دارند. در شعر برخی شعرا ویژگی‌های ظاهری، خواص پزشکی، ارزشمندی و باورهای خرافی در مورد گوهرها، مایه اصلی استعاره‌ها و تشبیهات بدیع و غیرتکراری را فراهم آورده و از لحاظ بلاغی به شعر آن‌ها ارزش بخشیده است. شیوه استفاده از نام گوهرها به منظور ارائه معانی مختلف و بسامد تکرار نام آن‌ها بسته به مسائل گوناگون، در شعر هر شاعری متفاوت است. این پژوهش که بر مبنای دیوان امیر علی شیر و با مراجعه به کتب مختلف جواهرشناسی انجام گرفته، ضمن معرفی گوهرهای به کار رفته در دیوان شاعر در حد نیاز بررسی یک متن ادبی، به بررسی کیفیت و بسامد کاربرد آن‌ها در دیوان فارسی امیر علی شیر نوایی پرداخته است. انواع سنگ‌ها در دیوان نوایی بسامد بالایی دارد؛ گرچه نقش تنوع و نوآوری، در استفاده از نام گوهرها کم‌رنگ است.

کلیدواژه‌ها: سنگ‌های قیمتی، لعل، یاقوت، دیوان امیر علی شیر نوایی.

^۱ دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی

مشهد malihe.gazimareshk@stu.um.ac.ir

^۲ دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد

کاربرد سنگ‌های قیمتی در دیوان امیر علی شیر نوایی

ملیحه گزی مارشک^۱

زهر اختیاری^۲

در دیوان امیر علی شیر نوایی (۹۰۶-۸۴۴) مانند شعر دیگر شاعران، طبیعت و عناصر مختلف آن در آفرینش مضمون‌های نو جایگاه خاصی داشته و سنگ‌های قیمتی به‌عنوان یکی از عناصر طبیعی و ملموس، همواره مورد توجه بوده است؛ اما گوهرها در آثار شعرای مختلف، از لحاظ بسامد و نوع کاربرد، جایگاه‌های مختلفی دارند. در شعر برخی شعرا ویژگی‌های ظاهری، خواص پزشکی، ارزشمندی و باورهای خرافی در مورد گوهرها، مایه اصلی استعاره‌ها و تشبیهات بدیع و غیر تکراری را فراهم آورده و از لحاظ بلاغی به شعر آن‌ها ارزش بخشیده است. شیوه استفاده از نام گوهرها به منظور ارائه معانی مختلف و بسامد تکرار نام آن‌ها بسته به مسائل گوناگون، در شعر هر شاعری متفاوت است. این پژوهش که بر مبنای دیوان امیر علی شیر و با مراجعه به کتب مختلف جواهرشناسی انجام گرفته، ضمن معرفی گوهرهای به کار رفته در دیوان شاعر در حد نیاز بررسی یک متن ادبی، به بررسی کیفیت و بسامد کاربرد آن‌ها در دیوان فارسی امیر علی شیر نوایی پرداخته است. انواع سنگ‌ها در دیوان نوایی بسامد بالایی دارد؛ گرچه نقش تنوع و نوآوری، در استفاده از نام گوهرها کم‌رنگ است.

کلیدواژه‌ها: سنگ‌های قیمتی، لعل، یاقوت، دیوان امیر علی شیر نوایی.

^۱ دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی

مشهد malihe.gazimareshk@stu.um.ac.ir

^۲ دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد